

BILDANDE AV NATURRESERVATET PRÄSTANÄSET I VÄXJÖ KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen i Kronobergs län föreskriver med stöd av 7 kap. 4–6 och 30 §§ miljöbalken (1998:808) följande:

Området Prästanäset förklaras som naturreservat. Gräns för naturreservatet ska vara den gräns som anges i bifogad karta (bilaga 1).

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Markägare och annan sakägare ska tåla de inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten samt tåla visst intrång som framgår av A- och B-föreskrifterna i Länsstyrelsens beslut. Allmänheten har att iaktta de ordningsföreskrifter inom reservatet som benämns C-föreskrifter i Länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252).

Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- vårda och bevara naturmiljöer och arter knutna till en sammanhängande tallskog med stort inslag av lövträd så att den biologiska mångfalden bevaras och stärks,
- områdets skogar ska bevaras som naturskogar med gamla träd och en varierad och flerskiktad struktur med god förekomst av död ved i olika nedbrytningsstadier och tunt humustäcke på stor andel av fastmarken,
- småöar och kringliggande vattenområden bidrar till ett rikt fågelliv med lämpliga ostörda miljöer för häckning och födosök,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser i ett artrikt landskap under förutsättning att det inte påverkar naturvärdena negativt.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar jord- och skogsbruk, olika typer av exploatering och jakt på fågel,
- områdets skogar i huvudsak får präglas av intern dynamik och naturliga processer vilka kan efterliknas genom bränning, bete eller mekanisk bearbetning av mark,
- skogar påverkade av skogsbruk restaureras för att utvecklas mot naturskogar, gran begränsas och livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämna, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse
5. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
Anmärkning:
Jaktorn får uppföras
6. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar
Anmärkning:
Siktgata för jaktens behov får röjas
7. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälla eller döda grenar
8. sprida bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
9. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter på land eller i vatten
10. utfodra vilt eller anlägga åtel
11. jaga fågel

Följande åtgärder kräver Länsstyrelsens tillstånd:

12. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet
13. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande
Anmärkning:
Jaktpass får markeras med skylt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång i naturreservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar iordningställs och åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
 - avverkning av träd, tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), röjning av sly, veteranisering, flytt av vindfällan,

- naturvårdsbränning,
 - bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter,
 - uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar,
 - utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
 - skapande av jordblottor för att gynna växt- och djurliv,
 - hävd genom bete, bränning eller slätter.
3. parkeringsplats, informationsplats, strövstig och rastplats för allmänheten
 4. åtgärder för vetenskaplig undersökning med skriftligt tillstånd från Länsstyrelsen
 5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
 6. användning av vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, t.ex. genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar
3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, mossor, lavar eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Icke fridlysta bär och matsvampar får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och anvisad iordningställd parkeringsplats
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande mellan klockan 00.00 och 05.00.
7. störa eller skada djurlivet t.ex. genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.

Följande åtgärder kräver Länsstyrelsens tillstånd:

9. vetenskaplig undersökning som omfattar åtgärder i C1-C8
10. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande
11. bedriva tävlings-, övnings eller lägerverksamhet

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för naturreservatets vård eller uppföljning av bevarandestatus.
- normalt underhåll av vägar och stigar. Träd som fallit eller grenar som kapats vid underhåll får flyttas inom naturreservatet.
- åtgärder för vetenskaplig undersökning som Länsstyrelsen i förväg skriftligt har lämnat tillstånd till.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden, naturtypen taiga (9010) samt friluftsliv. Lövträden i området utgörs främst av björk, asp, rönn och sälg. I södra delen av Prästanäset finns ett område med inslag av ädellöv, här växer bland annat ek. Bildandet av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Områdets högsta naturvärden är knutna till äldre tallskog och exempelvis finns den rödlistade talltickan (NT) i området. Många tallar är gamla och grova och kan bära rovfågelbon. En stor mängd mossor, lavar och skalbaggar är beroende av den här naturtypen.

Områdets naturvärden hotas av skogsbruk samt av att gran expanderar på bekostnad av andra trädslag och att skogen blir tätare och mindre variationsrik vid avsaknad av brand och skogsbete. För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder som möjliggörs i och med att beslut om naturreservat fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i bilaga 2.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Redan 1979 nämner Hovmantorps hembygdsförening i sin årskrönika att ett naturreservat på Prästanäset vore önskvärt, detta på grund av områdets stora geologiska och biologiska värden samt för värdet för det rörliga friluftslivet. I samband med detta skrevs ett utkast till beslut om naturreservat av stiftsnämnden och Länsstyrelsen. Detta utkast har inte gått att återfinna i sin helhet men en sammanfattning av dåvarande områdesbeskrivningar har utgjort ett kunskapsunderlag till detta beslut.

Naturvårdsverket förvärvade under 2019 det område som ingår i naturreservat från Växjö stift som en del i en större markbytesaffär omfattande flera fastigheter i Kronobergs län.

ÄRENDETS BEREDNING

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 5 september 2019 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar.

Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET TILL BESLUT

Växjö kommun ställer sig positiv till bildande av naturreservatet och lämnar inga ytterligare synpunkter.

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till bildande av naturreservatet och lämnar inga ytterligare synpunkter.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Många växter och djur som naturligt förekommer i det svenska skogslandskapet är idag hotade. Många av dem är beroende av gamla och grova träd eller multnande ved, företeelser som är ovanliga i den brukade skogen. Att på vissa platser skydda skogsområden från avverkning förbättrar förutsättningarna för att hotade arter ska kunna finnas kvar och utveckla livskraftiga bestånd.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagna föreskrifter är nödvändiga för att skydda de naturvärden som finns i reservatet.

Hela reservatsområdet har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 2 i en tregradig skala, där klass 1 innebär det högsta värdet. Motiveringen nämner bland annat områdets värden för fågelfauna och Rottnens rika fiskbestånd.

Prästånaset är ur naturvårdssynpunkt ett mycket värdefullt område bestående av tallskog på fastmark med inslag av både lövträd och sumpskogar. Växjö stift har genomfört en nyckelbiotopsinventering och avgränsat tre nyckelbiotoper i området. De utpekade värdena i nyckelbiotoperna utgörs bland annat av mycket gamla tallar där flera har brandspår samt av en lövängsrest med tillhörande strandzon. Nyckelbiotoperna hyser stora biologiska värden med flera signalarter knutna till respektive naturtyp.

Reservatsområdet är av betydelse för fågellivet och bland annat finns bon med häckande fiskgjuse. Det finns även boträd lämpliga för andra häckande rovfåglar, ugglor och hackspettar.

Rottnen är ytvattentäkt för Hovmantorps samhälle och vattenkvaliteten i hela sjön är av gemensamt intresse och ansvar för både Växjö och Lessebo kommuner.

Stenmurar och odlingsrösen utgör viktiga livsmiljöer, tillflyktsorter och spridningskorridorer för växt- och djurarter, men har minskat starkt till följd av rationaliserad markanvändning. Biotoperna omfattas inte av det generella biotopskyddet när de ligger i skogsmark och skyddas därför genom reservatets föreskrifter.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk eller exploatering och ett långsiktigt skydd kan garanteras genom ett naturreservat. Utan ett beslut

om naturreservat riskerar de höga naturvärdena gå förlorade genom avverkning eller avsaknad av skötselåtgärder. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls i enlighet med fastställd skötselplan.

Fågeljakten inskränks då Länsstyrelsen anser att denna jakt inte är förenlig med reservatets syfte om att bevara skyddsvärda arter då det förekommer arter som är listade i EU:s fågeldirektiv. Naturreservatet utgör lämpliga livsmiljöer för tjäder och orre. Arterna ses som hänsynskrävande arter som missgynnas av skogsbruk med grankulturer och brist på halvöppna skogsmiljöer och våtmarker. Länsstyrelsen ser det som ett viktigt bevarandemål i naturreservat att särskilt värna spelplatser och uppväxtmiljöer för dessa arter. På platser där kostsamma insatser görs av staten bedöms det också motiverat att inte tillåta jakt på dessa arter.

Beslutet följer regionala och nationella riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet Prästanäset bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen "Levande skogar", "Ett rikt växt- och djurliv" samt "Levande sjöar och vattendrag". Målen uppfylls genom att 66 ha skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Reservatsbildningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap. miljöbalken.

En enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att den föreslagna ordningsföreskriften enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturresevatets namn	Prästanäset
NVR-id	2050845
Län	Kronoberg
Kommun	Växjö
Natura 2000-område	-
Distrikt	Nöbbele, Furuby och Östra Torsås
Gränser	Enligt karta, bilaga 1
Lägesbeskrivning	5 km väster om Hovmantorp, 20 km sydost om Växjö
Centrumkoordinater	X: 503764, Y: 6292318
Kartblad Index 100 km	62F
Naturgeografisk region	12 a, SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	U1, Barr-naturskog nedan gränsen för fjällnära område
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturresevat (Strict Nature Reserve)
Fastigheter och ägarkategori	Avstyckning från Naturvårdsverket fastigheten Växjö Fägerstad 3:1 pågår.
Servitut/rättigheter/samfälligheter	<i>Marksamfälligheter</i> Fägerstad FS:2 <i>Samfällt fiske i Rottnen med Kalven</i> Fägerstad 1:8 m.fl.
Sakägare	Enligt bilaga 3
Areal	Totalareal 174,1 ha, varav 67,0 ha land och 107,1 ha vatten
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Prästanäset består av äldre tallskog på en landtunga som sträcker sig ut i den nordvästra delen av sjön Rottnen. Skogsområdet är sammanhängande och saknar hyggen från de senaste decennierna. Vegetationen domineras av tall med inslag av gran och lövträd som t.ex. björk, asp, rönn och sälg. Fältskiktet består till största delen av blåbärsris. I norra delen av området finns en sumpskog där fältskiktet domineras av skvattram.

I södra änden av halvön finns gammal inägomark från en sedan länge övergiven gårdsmiljö. I denna del av området dominerar ädellövskog, företrädesvis ek, på en yta av ungefär 5 hektar. Längs strandkanten kring området med ädellöv finns grov tallskog.

Naturreseptatet omfattar också omkringliggande vattenområden med småöar där skogsbruk inte bedrivits. Rotten tillhör Ronnebyåns avrinningsområde.

Områdets stora behållning ligger i att skogen är äldre och sammanhängande och saknar fragmentering i form av hyggen. Området har redan idag stora naturvärden, vilka kan öka ytterligare genom att skogen sköts genom naturvårdsbränning och skogsbete.

Skötselåtgärderna i naturreseptatet syftar till att bevara och restaurera områdets naturvärden för att på sikt skapa ett sammanhängande område där värdekärnorna befinner sig i kontakt med varandra och där arterna kan sprida sig inom området utan fragmenterande gränser. Reservatet ska på sikt också fungera som en spridningskälla för hotade arter till det omgivande landskapet.

KUNGÖRELSE

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252). I detta fall för vi in kungörelsen i tidningen Smålandsposten. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen.

Beslutet i sin helhet finns tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg.

DU KAN ÖVERKLAGA BESLUTET

Se bilaga 5.

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslutet har fattats av vik. landshövding Kristina Zetterström med naturskyddshandläggare Love Eriksen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vik. länsrådet Stefan Carlsson, enhetschefen Martin Sjö Dahl, funktionschefen Elisabet Ardö, länsjuristen Saramaria Johansson, arkeologen Sofie Ekstrand och naturvårdsförvaltaren Ellen Flygare medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR VI DINA PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sakägarförteckning och sändlista
4. Miljöbalkens regler om naturreseptat
5. Överklagandehänvisning

